

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถานการณ์โควิด-19 ที่ยังคงแพร่ระบาดอย่างหนักซึ่งในแต่ละระลอกก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย สังคมโลกอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าขาย การท่องเที่ยว การศึกษา ฯลฯ ล้วนซบเซาและต้องหยุดชะงักเพราะพิษของโควิด-19 รวมไปถึงอีกหนึ่งผลกระทบที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก นั่นก็คือ “อัตราการจ้างงาน ว่างาน ตกงาน” โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่กำลังจะเรียนจบ และเป็นบัณฑิตใหม่ในยุคโควิด-19 ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก เพื่อยอมรับกับสภาพปัญหาที่กำลังเผชิญนับว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่พอสมควร จากผลสำรวจผู้ที่ได้รับผลกระทบสูงสุดจากวิกฤติโควิด-19 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และ UNICEF Thailand ปี 2563 พบว่า ประชาชนกลุ่มอายุ 15-24 ปี โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังจะเรียนจบมีแนวโน้มว่างงานเนื่องจากภาคเอกชนชะลอการจ้างงานจึงทำให้ลดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะในการประกอบอาชีพจากการไม่ได้เข้าสู่ระบบการจ้างงาน ร้อยละ 14 หรือกว่า 1.3 ล้านคน และวัยทำงานที่เป็นคนว่างงาน ร้อยละ 17.9 หรือกว่า 6 ล้านคน ที่สำคัญยังพบว่าแรงงานทั้งในและนอกระบบส่วนมากยังไม่มีแผนการออมทำให้ไม่มีเงินใช้จ่าย ในยามฉุกเฉินด้วยสถานะของแรงงานในระบบทำให้แรงงานส่วนใหญ่กลายเป็นบุคคลที่มีทักษะเชิงเดี่ยว ไม่สามารถปรับตัวเพื่อประกอบอาชีพอื่นได้ในทันทีจากการระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ จึงมีแนวโน้มที่จะมีคนว่างงาน และคนที่มียาได้น้อยลงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตต่ำลงเพราะขาดรายได้ขาดความรู้ในการพัฒนาศักยภาพตัวเอง (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นแผนแม่บทหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศนอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพระดับภาคและระดับประเทศรวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนเพื่อบูม่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน” เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาซึ่งประกาศ ณ วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ได้กำหนดให้ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล เน้นผลิตและสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และเป็นสังคมผู้ประกอบการ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย นวัตกรรมที่ล้ำสมัยในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดรวมทั้งมีการผลิตและการให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

และเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี 2579 (สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ปัจจุบันประเทศไทยยังอยู่ในยุค “3.0” ซึ่งการพัฒนาประเทศเน้นอุตสาหกรรมหนัก และส่งออกเป็นหลัก รายได้ในระดับกลางทำให้ประเทศไทยอยู่ในภาวะติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) มาเป็นเวลานานแม้จะมีพัฒนาการมาจากในอดีตจากยุคประเทศไทย 1.0 ซึ่งเน้นการเกษตรเป็นหลักและยุคประเทศไทย 2.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมเบาเป็นส่วนมาก ดังนั้นประเทศไทย 4.0 จึงมีความมุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนเป็น “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) โดยมีฐานแนวคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นการผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้น จึงควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่เกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้นมีลักษณะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่เป็นอยู่เดิมและรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startup บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานที่ไม่มีความรู้ ขาดความเชี่ยวชาญไปสู่แรงงานที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญและมีทักษะที่ดีขึ้น (สุรัชพงศ์ สิกขาบัณฑิต, ม.ป.ป.)

แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ แนวทางสำคัญประการหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน คือ การสนับสนุนให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นสังคมผู้ประกอบการ ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและประเมินระดับความเป็นสังคม ผู้ประกอบการของประเทศไทย ภายใต้โครงการจัดทำข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เพื่อการพัฒนา ประจำปี 2557 (Global Entrepreneurship Monitor: GEM) พบว่ากิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ที่กำลังจัดตั้งธุรกิจใหม่และผู้ที่มีอายุธุรกิจน้อยกว่า 3.5 ปี ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ โดยมีผลมาจากความไม่พร้อมในด้าน ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ไม่เห็นโอกาสในการทำธุรกิจ ขาดการสร้างเครือข่าย รวมถึงกลัวที่จะล้มเหลวในการประกอบธุรกิจ ดังนั้น แนวทางที่จะพัฒนาให้ประเทศไทยมีผู้ประกอบการ SME ที่มีคุณภาพ เข้มแข็ง จำเป็นที่ต้องสร้างและปลูกฝังความเป็นผู้ประกอบการที่ดี (Entrepreneurship) โดยเริ่มจากการสร้างแรงบันดาลใจ และบ่มเพาะจิตวิญญาณผู้ประกอบการให้กับนักเรียน นักศึกษา ผ่านการเรียนรู้และทดลองประกอบธุรกิจขั้นพื้นฐานซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้ที่มีความพร้อม และความสามารถทางธุรกิจตัดสินใจเลือกเป็นผู้ประกอบการนอกจากนี้จะต้องสร้าง

ทัศนคติและทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ในการวางแผนและตัดสินใจในเชิงธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4, ม.ป.ป.)

ผู้ประกอบการเป็นทั้งผู้ลงทุนและผู้บริหารพร้อมกันทั้งสองหน้าที่เป็นผู้วางแผนบริหารจัดการเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ขวนขวายที่จะเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผสมผสานด้วยหลักการจัดการทำให้เกิดเป็นสินค้าแปลกใหม่ เกิดผู้บริโภคใหม่มีการเสาะแสวงหาตลาด หรือช่องทางที่ทำให้เกิดกำไรเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ให้กับสินค้าตัวเดิมอยู่เสมอ หรือปรับปรุงกระบวนการผลิตเดิมให้ดีขึ้น การที่ผู้ประกอบการจะดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้นั้น คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเพราะคุณลักษณะของผู้ประกอบการจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จของกิจการและเป็นแนวพฤติกรรมการดำเนินงานของธุรกิจโดยรวม ผู้ประกอบการจะต้องสามารถต่อสู้หรือยืนหยัดได้กับทุกสถานการณ์ดังนั้น การพยายามหาคุณลักษณะสำคัญสำหรับการเป็นผู้ประกอบการที่ดีจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการดำเนินอาชีพ และเป็นประโยชน์ (ผนทิพย์ ชาร์สไว, 2554)

การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจโดยจะเกิดการจ้างงาน คุณภาพชีวิตดีขึ้น เลื่อนระดับในสังคม ลดความยากจน ฯลฯ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed countries) เช่น สหภาพยุโรป (European Union) ได้เล็งเห็นว่าการเป็นผู้ประกอบการเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยหนึ่งในมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการที่คณะกรรมการยุโรปให้ความสำคัญที่สุดคือ การปลูกฝังจิตวิญญาณการเป็นผู้ประกอบการให้กับเยาวชนยุโรปผ่านทางระบบการศึกษาเพื่อให้เยาวชนเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เพียงแต่มีความคิดด้านธุรกิจเท่านั้นแต่ต้องมีความสามารถในการที่จะฉกฉวยโอกาสทางธุรกิจและกล้าที่จะเสี่ยง กล้าตัดสินใจลงมือทำ กล้าคิด กล้าทดลอง รวมถึงเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการกระทำดังกล่าวต้องพร้อมด้วยสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (www.2.thaieurope.net/สร้างเยาวชนผู้ประกอบการ)

การเป็นผู้ประกอบการมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในทุกภาคส่วน นักวิชาการของไทยที่ผ่านมีความพยายามที่จะศึกษาปัจจัยมูลเหตุของการเป็นผู้ประกอบการทั้งด้านพฤติกรรม ทัศนคติ แรงจูงใจ (สุชาติ ไตรภพสกุล, 2558) และคุณลักษณะของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการสามารถทำได้ตั้งแต่ยังไม่ได้เป็นผู้ประกอบการหรือกำลังศึกษาอยู่เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการในอนาคตข้างหน้า (Thomson, 2009)

จากวิจัยของ “ฮาร์เวิร์ด บิซิเนส รีวิว” ได้ทำการวิจัยทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวัยรุ่น พบว่าผู้ประกอบการที่ก่อตั้งบริษัท สตาร์ทอัพ มีแนวโน้มที่จะมีช่วงอายุต่ำลงเรื่อย ๆ แม้อายุเฉลี่ยของผู้ประกอบการจะอยู่ที่ 25-45 ปี โดยเรียกผู้ประกอบการกลุ่มนี้ว่า Teenpreneurs

ผลสำรวจยังพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความกล้าเสี่ยงแต่ไม่เด็ดขาดแน่นอนขาดความรอบคอบรวมทั้งมีเป้าหมายและหลักการที่ไม่ชัดเจน อีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้ผู้ประกอบการวัยรุ่นรับความเสี่ยงได้มากเป็นเพราะยังอาศัยและได้รับการดูแลจากผู้ปกครองจึงทำให้ผู้ประกอบการวัยรุ่นมองเห็นโอกาสในทุกที่ซึ่งสวนทางกับผู้ที่มีอายุซึ่งมักมองเห็นเพียงความเสี่ยงที่ไม่สามารถจัดการได้และผู้ประกอบการวัยรุ่นมีความคิดที่กว้างไกลมากกว่าผู้ใหญ่เนื่องจากเขาเติบโตมากับอินเทอร์เน็ตเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้มีการสื่อสารที่ไร้พรมแดนโดยผู้ประกอบการวัยรุ่นหลายคนสามารถพูดภาษาที่สองได้และใช้เวลานานกับการใช้ชีวิตในประเทศและต่างแดนทำให้พวกเขาสามารถนำประสบการณ์มาบูรณาการเข้ากับการใช้ชีวิตแต่ละวัน และเกี่ยวเนื่องไปถึงการทำงานของพวกเขาก็โดยไม่รู้ตัว (Harvard Business Review, 2559)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณ นามวงศ์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของเจ้าของธุรกิจค้าปลีกที่เข้าร่วมโครงการธงฟ้าประชารัฐ กรณีศึกษา : พื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านการทำงานเชิงรุกมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือด้านความมีอิสระในการบริหารงาน และด้านความมีนวัตกรรมตามลำดับ ผู้ประกอบการร้านค้ามีอายุต่างกันทำให้มีคุณลักษณะของการผู้ประกอบการต่างกัน ผู้ประกอบการที่ระดับการศึกษาต่างกันจะมีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการต่างกันด้วยทำให้ทราบถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ผู้ประกอบการค้าปลีกที่แตกต่างกันอาจมีความสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ (2558) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าที่จะเสี่ยง ด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจการเรียนรู้ และด้านความใส่ใจในความสำเร็จอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และยังพบว่า ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ของผู้ประกอบการร้านค้าที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันจะมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการต่างกัน คุณลักษณะด้านความใส่ใจในความสำเร็จและด้านความก้าวร้าวในการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ ไตรภพสกุล (2558) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยจิตวิทยาด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ความกล้าที่จะเสี่ยง และทัศนคติเชิงบวกต่ออาชีพผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เครือข่ายความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่มวัยทำงานเริ่มต้นอายุระหว่าง 25-34 ปี แต่ไม่มี

นัยสำคัญกับกลุ่มเยาวชนไทยอายุระหว่าง 18-24 ปีเมื่อพิจารณาจากกลุ่มปัจจัยประชากรศาสตร์พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์มากกว่าเพศชายและระดับการศึกษาส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ของกลุ่มตัวอย่างเยาวชน และวัยทำงานเริ่มต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ระดับรายได้ของครอบครัวไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทั้งสองกลุ่ม

ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นจังหวัดภาคใต้ประเทศไทยที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมีป่าเขาดันไม้พืชมัตถ์นานาพันธุ์อีกทั้งพื้นที่ของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสติดทะเลฝั่งอ่าวไทยสภาพความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวจังหวัดชายแดนใต้จึงเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำการเกษตรเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชทั้งพืชล้มลุกระยะสั้นและพืชยืนต้น การเลี้ยงสัตว์ ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ การบริการทางด้านการเกษตร หรือแม้แต่ธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการเกษตร ข้อมูลปี พ.ศ. 2557 พบว่าสามจังหวัดชายแดนใต้มีเกษตรกรจำนวน 247,090 ครัวเรือนจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 329,255 ครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.00 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ (Information technology & Communication Center, Department of Agricultural Extension, 2014; Ministry of the Interior, 2014)

สำหรับกลุ่มนักศึกษา สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดที่สุดถือเป็นภาคส่วนสำคัญในการสร้างและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทยเนื่องจากมีส่วนในการบ่มเพาะผลิตพัฒนามบัณฑิตให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจหลังจบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) สถาบันการศึกษาในอดีตโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของไทยมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับสูงของประเทศ โดยส่วนใหญ่มุ่งผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ตามวิชาชีพเฉพาะต่าง ๆ ในยุคเศรษฐกิจรุ่งเรืองธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ การเงินเกิดปัญหาจนต้องเลิกหรือหยุดกิจการ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ผู้สำเร็จการศึกษาใหม่เมื่อจบการศึกษาแล้วไม่มีงานรองรับทำให้มีกระแสที่ส่งเสริมให้กับผู้สำเร็จการศึกษาผู้ว่างงานที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถเปลี่ยนเป้าหมายไปสู่การสร้างธุรกิจหรือประกอบอาชีพอิสระโดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบันเริ่มมีการทบทวนปรับแนวทางและหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตออกไปเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ได้รับความนิยมในตอนนี้ (ณัฐฉา วิเศษ, 2552)

การส่งเสริมด้านการเป็นผู้ประกอบการให้มีจำนวนที่มากขึ้นนั้นนับว่าเป็นเป้าหมายที่ดีและสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงการสร้างความร่วมมือในการเป็นผู้ประกอบการในการนี้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเป็นประโยชน์ในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นการพยายามหาคุณลักษณะเฉพาะสำหรับการเป็นผู้ประกอบการจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง

ทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาทักษะและความสามารถรวมทั้งคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยผลการวิจัยครั้งนี้ได้ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้ได้แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการตามเป้าหมายที่สนองต่อการนำไปใช้วัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับการนำไปใช้วัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดด้านอื่น ๆ และเป็นแนวทางในการยกระดับศักยภาพและฝึกฝน ปลุกฝังบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตอบสนองความต้องการของสังคม เศรษฐกิจอุตสาหกรรมปัจจุบันมีการเติบโตเพิ่มมากขึ้นทั้งยังเป็นผู้ที่จะช่วยขับเคลื่อนพัฒนาดำเนินธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

คำถามการวิจัย

1. แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่อย่างไร
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่อย่างไร
3. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 3 มหาวิทยาลัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในปีการศึกษา 2564 จำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 18,668 คน (งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, แบบรายงานสรุปจำนวนนักศึกษา กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, สถิติจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียน กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ข้อมูล ณ วันที่ 2 กันยายน 2564)

2. ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งตามโครงสร้างของตัวแปรสำหรับใช้ในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย ตัวแปรปัจจัย จำนวน 4 ปัจจัย ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่

2.1.1.1 ความรู้พื้นฐานเดิม

2.1.1.2 เซอร์ปัญญา

2.1.1.3 กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

2.1.1.4 เจตคติต่อการเรียน

2.1.1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.2 ปัจจัยทางครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

2.1.2.1 เศรษฐฐานะผู้ปกครอง

2.1.2.2 การสนับสนุนจากผู้ปกครอง

2.1.2.3 สภาพแวดล้อมภายในบ้าน

2.1.3 ปัจจัยการตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

2.1.3.1 ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ

2.1.3.2 บรรทัดฐานทางสังคม

2.1.3.3 การรับรู้ความสามารถต่อการเป็นผู้ประกอบการ

2.1.4 ปัจจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ได้แก่

2.1.4.1 คุณภาพการสอนของครู

2.1.4.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน

2.1.4.3 ภูมิหลังของครู

2.1.4.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.4.5 พฤติกรรมการสอนของครู

2.1.4.6 บรรยากาศในชั้นเรียน

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน คือ คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่

2.2.1 ความมีนวัตกรรม

2.2.2 ความกล้าเสี่ยง

2.2.3 การทำงานเชิงรุก

2.2.4 ความกล้าที่จะแข่งขัน

2.2.5 การมีอิสระในการบริหารงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) หมายถึง ลักษณะเชิงจิตวิทยาที่อยู่ภายในตัวบุคคล มีคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบกิจการด้วยตนเอง ประกอบไปด้วย การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง การทำงานเชิงรุก ความกล้าที่จะแข่งขัน การมีอิสระในการบริหารงาน โดยวัดจากแบบวัดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็น 5 คุณลักษณะแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

1.1 การมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในธุรกิจ

1.2 ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การกล้าเสี่ยงที่จะลองทำอะไรใหม่ ๆ ที่มีความท้าทาย การตัดสินใจอย่างแน่วแน่งภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

1.3 การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การทำงานของผู้เรียนที่ชอบคิดวางแผน เตรียมการล่วงหน้าเพื่อจะให้งานประสบความสำเร็จ หากเจอกับอุปสรรคปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ปัญหาและทำงานอย่างมีคุณภาพเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต

1.4 ความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) หมายถึง ความพยายามเชิงรุกในการเผชิญหน้ากับการแข่งขันที่ท้าทาย การขจัดความกลัว กล้าตัดสินใจ ลงมือทำอะไรใหม่ๆที่ไม่เคยทำ และทำให้สำเร็จสามารถหาวิธีเอาชนะคู่แข่งได้ดีและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับธุรกิจ

1.5 การมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) หมายถึง การตัดสินใจอย่างอิสระได้ด้วยตนเองในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงโดยไม่มีการควบคุมจากภายนอกทำให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มความรู้ความสามารถของตัวบุคคล

2) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติเฉพาะของตัวบุคคล ประกอบด้วยตัวแปรแฝงที่วัดได้ ได้แก่ เชาว์ปัญญา ความรู้พื้นฐานเดิม กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3) ปัจจัยทางครอบครัว หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือและส่งเสริมจากผู้ปกครอง พ่อแม่หรือครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปรแฝงที่วัดได้ ได้แก่ เศรษฐฐานะผู้ปกครอง การสนับสนุนจากผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมภายในบ้าน

4) ปัจจัยความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง สภาพความต้องการที่มุ่งมั่นตั้งในการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยตัวแปรแฝงที่วัดได้ คือ ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้ความสามารถต่อการเป็นผู้ประกอบการ วัดโดยใช้แบบวัดความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5) ปัจจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ประกอบด้วยตัวแปรแฝงที่วัดได้ ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ภูมิหลังของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศในชั้นเรียน โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6) แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ชุดเครื่องมือที่ใช้วัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

7) คุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับซึ่งประกอบด้วย

7.1 ความตรง หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ความตรงเชิงพินิจ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงของข้อคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามนิยามของตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดหรือไม่ ซึ่งค่า IOC ที่ยอมรับได้จะมีค่า 0.5 ขึ้นไป

7.2 ความเชื่อมั่น หมายถึง การนำผลการ try out ครั้งที่ 1 มาหาค่าเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นแบบความสอดคล้องภายใน และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับหาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

7.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL Version 8.72 โดยพิจารณาค่าดัชนีที่นิยมใช้ตรวจสอบความกลมกลืน (Fit Model) ดังนี้

- 1) ค่าสถิติไคสแควร์(χ^2) ควรไม่มีนัยสำคัญ
- 2) ค่า χ^2/df ไม่ควรเกิน 2

- 3) ค่า CFI, GFI, AGFI, มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00
- 4) ค่า RMSEA และ Standardize RMR ต่ำกว่า 0.05
- 5) ค่า Largest Standardize Residual ไม่เกิน 2
- 6) Q-Plot มีความชันมากกว่าเส้นในแนวทแยง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการหาแนวทางในการ ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน

2. แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีคุณภาพทั้งรายข้อ และรายฉบับ เมื่อรวมกันจะเป็นสารสนเทศของแบบวัดที่สามารถใช้เป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือได้ จะได้แบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการที่สนองต่อการนำไปใช้ ที่ให้ผลที่แม่นยำตามที่ต้องการ

3. เพื่อให้อาจารย์และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ทราบข้อมูลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา และทบทวนหลักสูตร ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

4. ผู้ประกอบการสามารถใช้ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปประยุกต์เป็นเกณฑ์บางประการ ในการคัดเลือกพนักงานที่มีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ